

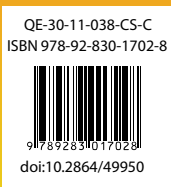


V roce 2009 bylo EHSV uděleno Bruselským institutem pro řízení životního prostředí (IBGE) prestižní ocenění Ekodynamický podnik s třemi hvězdičkami, což je nejlepší možné označení. Toto ocenění odměňuje podniky za jejich environmentální profil.



Evropský hospodářský a sociální výbor

Oddělení pro návštěvy a publikace
Tel. +32 25469604 • Fax +32 25469764
Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel • BELGIQUE/BELGIË
www.eesc.europa.eu
Katalogové číslo: CESE-2011-10-CS



CS

© Evropská unie, 2011
Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje



Skupina Různé zájmy (Skupina III)

**Participativní demokracie
v 5 bodech**



Evropský hospodářský a sociální výbor

PARTICIPATIVNÍ DEMOKRACIE V 5 BODECH

1. Participativní demokracie ve Smlouvě o Evropské unii

Participativní demokracie je nyní nedílnou součástí evropského modelu společnosti. Lisabonská smlouva zahrnuje komplementaritu zastupitelské a participativní demokracie, o nichž se zmiňuje v článcích 10 a 11 Smlouvy o EU. V čl. 10 odst. 3 je občanům kromě toho přiznáno „právo podílet se na demokratickém životě Unie“ a je stanoveno, že „rozhodnutí jsou přijímána co nejotevřeněji a co nejbližší občanům“, což je poukázání na požadavek dodržovat zásadu subsidiarity. Účast se tedy stává občanským právem a subsidiarita pilířem participativní demokracie.

Článek 11

1. *Orgány dávají vhodnými způsoby občanům a reprezentativním sdružením možnost projevit a veřejně si vyměňovat své názory na všechny oblasti činnosti Unie.*
2. *Orgány udržují otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností.*
3. *Za účelem zajištění soudržnosti a transparentnosti činnosti Unie vede Evropská komise s dotčenými stranami rozsáhlé konzultace.*
4. *Nejméně jeden milion občanů Unie pocházejících z podstatného počtu členských států se může ujmout iniciativy a vyzvat Evropskou komisi, aby v rámci svých pravomocí předložila vhodný návrh k otázkám, k nimž je podle mínění těchto občanů nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení Smluv.*

Postup a podmínky požadované pro tuto iniciativu se stanoví v souladu s čl. 24 prvním pododstavcem Smlouvy o fungování Evropské unie.

2. Co je to občanská společnost?

Občanská společnost je souhrnným výrazem pro všechny druhy společenské činnosti jednotlivců či skupin, které nepocházejí od státu a nejsou jím provozovány. Organizace občanské společnosti lze teoreticky definovat jako souhrn všech organizačních struktur, jejichž členové mají cíle a úkoly obecného zájmu a kteří rovněž působí jako prostředníci mezi veřejnými orgány a občany. Ke zhodnocení míry reprezentativnosti organizací občanské společnosti by měla být využita kvantitativní i kvalitativní kritéria.

3. Co je to občanský dialog?

Občanský dialog jako demokratický proces vytváření veřejného mínění může mít různé podoby v závislosti na zapojených subjektech:

- horizontální: dialog mezi evropskými organizacemi občanské společnosti o vývoji, budoucnosti a politikách EU;
- vertikální: strukturovaný a pravidelný dialog mezi těmito organizacemi a EU;
- odvětvová: každodenní dialog mezi organizacemi občanské společnosti a jejich prostředníky v zákonodárných a výkonných orgánech.

Je zajímavé poznamenat, že pojetí horizontálního a vertikálního občanského dialogu, které EHSV vysvětlil již v roce 2000, bylo následně převzato v čl. 11 odst. 1 a 2 Lisabonské smlouvy.

Občanský dialog může mít podobu od procesu probíhajícího zdola nahoru, kde vyvíjejí iniciativu organizace, až po proces probíhající shora dolů, který uvádějí do pohybu instituce.

Občanský dialog je nezbytným nástrojem pro uplatňování zásad správy věcí veřejných: otevřenosti, účasti, zodpovědnosti, účinnosti, soudržnosti a subsidiarity.

4. Jaký je rozdíl mezi občanským a sociálním dialogem?

EHSV od roku 1999 až do současnosti nepřestává upozorňovat na tento důležitý rozdíl. Na rozdíl od občanského dialogu je evropský sociální dialog podle článků 153 a 154 SFEU mechanismem s téměř zákonodárnou pravomocí. Je jasně určen z hlediska účastníků, pravomocí a postupů a má napůl ústavní status. Svoji odlišnost odvozuje od zvláštních pravomocí a odpovědnosti účastníků, kteří svoji úlohu vykonávají nezávisle. Jejich role a odpovědnost proto nemůže být přesunuta na jiné oblasti politik nebo na jiné subjekty. Sociální dialog je tedy výborným příkladem zásady participativní demokracie v praxi.

5. Úloha EHSV při realizaci participativní demokracie

Zřízením Evropského hospodářského a sociálního výboru zpřístupnily Římské smlouvy evropský rozhodovací proces odvětvovým zájmovým skupinám. Výbor je klíčovým subjektem jako zástupce, centrum informací a legitimní mluvčí organizované občanské společnosti, a tedy neodmyslitelný most mezi Evropou a jejími občany. **Skládá se ze zástupců „organizací zaměstnavatelů, zaměstnanců a dalších subjektů zastupujících občanskou společnost, zejména v sociálně-hospodářské, občanské, profesní a kulturní oblasti“ (čl. 300 odst. 2 SFEU).**

EHSV si je vědom toho, že reflektuje pouze částečně rozmanitost a vývoj toho, co se označuje jako „organizovaná občanská společnost“, a proto přistoupil k iniciativám a reformám, aby bylo zajištěno co nejširší zastoupení organizované občanské společnosti zvolením pragmatického nevylučujícího přístupu za současného

postupného strukturování svých vztahů s evropskou organizovanou občanskou společností.

EHSV za posledních deset let nepochybně učinil pokrok na cestě k definování, uznání a praktickému provedení občanského dialogu. Je však zřejmé, jak dokazují požadavky organizací občanské společnosti a samého Výboru, že se v této cestě musí pokračovat a že musíme pracovat na rozsáhlejším a konkrétnějším uplatňování článku 11 Lisabonské smlouvy.

Z dřívějšího působení EHSV lze vyvodit, že k vytvoření a zavedení nové účinné struktury pro dialog je zapotřebí fungujícího uspořádání, institucionální kontinuity a stálých struktur. Proto se domníváme, že EHSV je stále nepochybným a velmi zkušeným základním kamenem tohoto procesu.

Tento leták čerpá z publikace „Participativní demokracie: retrospektivní přehled příběhu psaného EHSV“: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.group-3-events-and-activities>